

319/1948
ZÁKON
ze dne 22. prosince 1948

o zlidovění soudnictví

Národní shromáždění republiky Československé usneslo se na tomto zákoně:

ČÁST PRVNÍ

Soudní organisace

Okresní soudy

§ 1

(1) Okresní soud se skládá z předsedy okresního soudu, po případě z jeho náměstka, z potřebného počtu dalších soudců z povolání (senátních předsedů okresního soudu a soudců okresního soudu) a soudců z lidu.

(2) Podle potřeby se přidělí okresnímu soudu pomocní soudcové z povolání a soudcovští čekatelé.

(3) Počet soudců z lidu potřebný pro okresní soud určuje předseda nadřízeného krajského soudu.

§ 2

(1) Okresní soud vykonává soudní moc, pokud zákon nestanoví jinak, v senátech složených ze soudce z povolání jako předsedy senátu a ze dvou soudců z lidu jako přísedících; stanoví-li zákon na čin, který je předmětem trestního řízení, trest smrti nebo trest na svobodě delší deseti let, soudí v senátech složených ze dvou soudců z povolání, z nichž jeden předsedá, a ze tří soudců z lidu jako přísedících.

(2) Soudce z lidu volá k zasedání předseda senátu.

§ 3

(1) Soudcům z povolání u okresního soudu náleží předsedat senátům, hlasovat v nich nebo vykonávat soudní moc jako samosoudci. Úkony vyšetřujícího soudce a soudce dožádaného vykonává soudce z povolání.

(2) Pomocným soudcům z povolání přísluší toliko úkony, které neobsahují soudcovského rozhodování; výjimky stanoví zákon.

(3) Soudci z lidu jsou činní jako členové senátu.

Krajské soudy

§ 4

(1) Krajský soud se skládá z předsedy krajského soudu, z potřebného počtu jeho náměstků, z potřebného počtu dalších soudců z povolání (senátních předsedů krajského soudu a soudců krajského soudu) a soudců z lidu.

(2) Ustanovení § 1, odst. 2 platí obdobně.

(3) Počet soudců z lidu potřebný pro krajský soud určuje předseda krajského soudu.

§ 5

(1) Soudcům z povolání náleží u krajského soudu předsedat senátům, hlasovat v nich nebo vykonávat soudní moc jako samosoudci.

(2) Ustanovení § 3, odst. 2 a 3 platí obdobně.

§ 6

(1) Krajský soud vykonává soudní moc v první stolici, pokud zákon nestanoví jinak, v senátech složených ze soudce z povolání jako předsedy senátu a ze dvou soudců z lidu jako přísedících, v řízení opravném v senátech složených ze dvou soudců z povolání, z nichž jeden předsedá, a ze tří soudců z lidu jako přísedících.

(2) Ustanovení § 2, odst. 2 platí obdobně.

Nejvyšší soud

§ 7

(1) Dosavadní složení nejvyššího soudu se doplňuje o potřebný počet soudců z lidu.

(2) Počet soudců z lidu potřebný pro nejvyšší soud určuje první předseda nejvyššího soudu.

§ 8

(1) Nejvyšší soud vykonává soudní moc, pokud zákonem není stanoveno jinak, v senátech složených ze dvou soudců z povolání, z nichž jeden předsedá, a ze tří soudců z lidu jako přísedících.

(2) Ustanovení § 2, odst. 2 platí obdobně.

§ 9

O stížnosti pro zachování zákona (§§ 55, 105) rozhoduje nejvyšší soud v senátě složeném ze tří soudců z povolání, z nichž jeden předsedá a ze dvou soudců z lidu jako přísedících.

Soudci z lidu

§ 10

Soudce z lidu u okresního soudu povolává okresní národní výbor, u krajského soudu krajský národní výbor (prozatímní národní výbor), u nejvyššího soudu vláda. Při tom budiž hleděno k tomu, aby bylo možno zachovávat ustanovení § 133.

§ 11

Za soudce z lidu může být povolán československý občan, který

1. dosáhl věku 30 let, není však starší 60 let,
2. je zapsán ve stálém voličském seznamu,
3. je občansky bezúhonný,
4. je státně spolehlivý a oddán myšlence lidově demokratického zřízení.

§ 12

Za soudce z lidu nesmějí býti povoláni soudci z povolání, konceptní úředníci úřadů veřejné žaloby,

(veřejní) notáři, advokáti, obhájci ve věcech trestních a duchovní.

§ 13

Funkce soudce z lidu je občanskou povinností. Lze ji odmítnout nebo se jí vzdát jen z důležitých důvodů. O tom, zda tu takový důvod je, rozhoduje orgán, který soudce z lidu povolal.

§ 14

Funkční období soudce z lidu trvá dva roky, Dokud nebyli povoláni soudci z lidu pro další funkční období vůbec nebo v potřebném počtu (§§ 1, 4, 7), mohou být k výkonu funkce voláni i dosavadní soudci z lidu. Za soudce z lidu, kteří odpadli během funkčního období, povolají se na jeho zbytek další soudci z lidu.

§ 15

(1) Soudci z lidu jsou si při rozhodování rovni se soudci z povolání.

(2) O vyloučení a odmítání soudců z lidu platí ustanovení o vyloučení a odmítání soudců z povolání.

§ 16

Soudci z lidu vykonají před nastoupením své funkce přísahu do rukou předsedy soudu, u něhož jsou povoláni; znění přísahy upravuje zákon.

§ 17

(1) Každý, kdo je povolán k výkonu funkce soudce z lidu, je povinen svou funkci konat svědomitě a vystříhat se jak při výkonu funkce i jinak v životě občanském všeho, co by mohlo snížit důvěru k soudcovským úředním úkonům nebo vážnost funkce, kterou vykonává.

(2) Soudce z lidu musí zachovávat mlčenlivost o jednání a hlasování u soudu, jichž se přímo nebo nepřímo zúčastnil, a nesmí mimo výkon funkce projevovat názor o projednávaných věcech.

§ 18

(1) Soudce z lidu budiž odvolán, odpadla-li některá z podmínek pro jeho ustanovení (§ 11), nastal-li některý z důvodů, pro který nesmí být povolán (§ 12) nebo objeví-li se takový důvod dodatečně; může být odvolán, navrhne-li to předseda soudu v případě, že soudce z lidu porušil opětovně nebo hrubě své povinnosti (§ 17).

(2) Odvolat soudce z lidu náleží orgánu, který jej povolal.

§ 19

Nároky soudců z lidu na náhrady hotových vydání spojených s výkonem funkce a na jiné náhrady upraví vláda nařízením.

§ 20

Úřady veřejné žaloby

(1) V sídlech okresních soudů se zřizují okresní prokuratury jako úřady veřejné žaloby první stolice; skládají se z okresního prokurátora a z potřebného počtu jeho náměstků.

(2) V sídlech krajských soudů se zřizují krajské prokuratury jako úřady veřejné žaloby druhé stolice; skládají se z krajského prokurátora a z potřebného počtu jeho náměstků.

(3) Okresní prokuratury jsou podřízeny krajským prokuraturám a spolu s nimi ministru spravedlnosti.

(4) Kancelářské práce okresních a krajských prokuratur vykonává potřebný počet kancelářských úředníků, kancelářských pomocných sil a zřízců přikázaných okresní prokuratuře předsedou okresního soudu a krajské prokuratuře předsedou krajského soudu.

§ 21

Systemisace služebních míst soudců z povolání u okresních a krajských soudů a konceptních úředníků u okresních a krajských prokuratur

Služební místa soudců z povolání u okresních a krajských soudů a služební místa konceptních úředníků u okresních a krajských prokuratur se systemisují takto:

Stupnice
funkčního   Systemisovaná místa:
služného:

II. Předsedové krajských soudů v Praze, Brně, Bratislavě a v Košicích.

III. Předsedové ostatních krajských soudů, náměstkové předsedů krajských soudů uvedených v II. stupnici funkčního služného, krajští prokurátoři v Praze, Brně, Bratislavě a v Košicích.

IV. Náměstkové předsedů ostatních krajských soudů, předsedové okresních soudů s nejméně 8 soudcovskými odděleními, ostatní krajští prokurátoři, náměstkové krajských prokurátorů uvedených v III. stupnici funkčního služného, okresní prokurátoři v sídlech okresních soudů, jejichž předseda je v IV. stupnici funkčního služného.

V. Předsedové ostatních okresních soudů, předsedové senátů krajských a okresních soudů, náměstkové ostatních krajských prokurátorů, ostatní okresní prokurátoři, náměstkové okresních prokurátorů uvedených v IV. stupnici funkčního služného.

VI. Ostatní soudci ustanovení u okresních soudů, náměstkové okresních prokurátorů uvedených v V. stupnici funkčního služného.

VII. Ostatní soudci ustanovení u krajských soudů.

§ 22

Předpisy o úředním oděvu soudců a konceptních úředníků úřadů veřejné žaloby vydá vláda nařízením.

ČÁST DRUHÁ

Příslušnost a řízení v občanských věcech právních

Výkon soudní moci

§ 23

Soudní moc v občanských věcech právních vykonávají okresní soudy, krajské soudy a nejvyšší soud (soudy řádné), pokud výkon této moci není zákonem přikázán soudům zvláštním nebo soudům rozhodčím.

§ 24

Soudní moc se vykonává ve dvou stolicích. Nad okresním soudem je opravnou stolicí krajský soud, nad krajským soudem nejvyšší soud.

§ 25

(1) U soudu první stolice vykonává soudní moc soudce z povolání jako samosoudce, jde-li o:

a) zajištění důkazů nebo vydání platebních rozkazů v řízení upomínacím, platebních příkazů v řízení rozkazním a směnečném, soudních výpovědí a příkazů v řízení nájemním (pachtovním);

b) věci knihovní a rejstříkové (firemní);

c) věci soudnictví nesporného s výjimkou rozhodování: o úpravě poměrů soudních chráněnců, o poměru mezi manžely a mezi rodiči a dětmi a mezi rodiči navzájem, o nepřipustnosti držení v uzavřeném ústavě a o zbavení svéprávnosti a ve věcech podle zákona na ochranu nájemníků, podle zákona o propůjčování nezbytných cest a podle zákona restitučního;

d) věci exekuční s výjimkou: sporů vzniklých za exekučního řízení nebo z jeho podnětu a rozhodnutí o odkladu exekučních úkonů;

e) prozatímní opatření, pokud o nich nebylo během řízení rozhodnuto senátem;

f) úkony konkursního a vyrovnacího komisaře;

g) úkony soudce dožádaného a z příkazu činného (vyslaného).

(2) Ministr spravedlnosti může nařízením stanovit další věci, v nichž má vykonávat soudní moc soudce z povolání jako samosoudce.

(3) Ustanovení zákona ze dne 27. března 1931, č. 57 Sb., o použití úředníků vyšší pomocné soudní služby u soudů a poručenských úřadů, ustanovení § 4, odst. 1 dekretu presidenta republiky ze dne 2. října 1945, č. 90 Sb., o úpravě některých organizačních a služebních otázek v oboru soudnictví, a ustanovení § 43, odst. 3 zákona ze dne 12. června 1942, č. 112 Sl. z., o organizaci soudů, úřadů veřejné žaloby a soudní správy, zůstávají nedotčena.

§ 26

Porada a hlasování

(1) Poradu i hlasování řídí předseda senátu.

(2) Soudci z lidu hlasují před soudci z povolání, a to starší před mladšími. Předseda senátu hlasuje naposled.

§ 27

Odmítnutí soudců

(1) O odmítnutí předsedy okresního soudu rozhoduje předseda nadřízeného krajského soudu, o odmítnutí předsedy krajského soudu rozhoduje první předseda nejvyššího soudu. O odmítnutí jiného soudce rozhoduje předseda soudu, u kterého je soudce činný. O odmítnutí prvního předsedy nejvyššího soudu rozhoduje nejvyšší soud v plenárním zasedání.

(2) Do rozhodnutí o odmítnutí není opravného prostředku.

§ 28

Delegace

(1) Právo k delegaci přísluší krajskému soudu; má-li však odňatá věc být přikázána soudu v obvodu jiného krajského soudu, přísluší toto právo nejvyššímu soudu.

(2) Na návrh strany nebo účastníka řízení lze delegovat jiný soud i z důvodu vhodnosti. V exekučním, konkursním, vyrovnacím a nesporném řízení lze toto opatření učinit i na návrh soudu.

(3) Vede-li vymáhající věřitel proti témuž dlužníku více exekucí u různých soudů, lze opatření podle odstavce 2 učinit i pro jednotlivé exekuční úkony, pokud povaha exekuce sloučení takových úkonů připouští.

(4) Návrh na delegaci nemá odkladný účinek. Rozhoduje se o něm bez ústního jednání. Soud rozhodující o delegaci může provést před rozhodnutím potřebná šetření.

(5) Do rozhodnutí o delegaci není opravného prostředku.

§ 29

Právní pomoc na žádost cizozemského soudu nebo úřadu

(1) Má-li dožádaný soud pochybnosti, zda může být poskytnuta právní pomoc cizozemskému soudu nebo úřadu, oznámí to ministerstvu spravedlnosti, které zařídí, čeho třeba. Opatření ministerstva spravedlnosti je pro dožádaný soud závazné.

(2) Ustanovení odstavce 1 platí přiměřeně, vzniknou-li z poskytování právní pomoci mezi soudem (úřadem) dožadujícím a dožádaným neshody jakéhokoli druhu.

Věcná příslušnost

§ 30

Pokud tento zákon nestanoví jinak, náležejí před okresní soudy i občanské věci právní přikázané podle dosavadních předpisů v první stolici krajským a zemským (hlavním) soudům, pracovním soudům (dále jen pracovní spory) nebo hornickým rozhodčím soudům.

§ 31

Z občanských věcí právních přikázaných dosud krajským soudům náležejí nadále před tyto soudy jen věci majetkového práva, v kterých jednou stranou (účastníkem) je národní podnik.

Doplnění předpisů o místní příslušnosti

§ 32

Jde-li o osoby zaměstnané v místě rozdílném od místa závodu nebo provozovny, je pro pracovní spory místně příslušný i soud, v jehož obvodě je závod nebo provozovna, nebo soud, v jehož obvodě se má nebo měla konati práce nebo platit mzda nebo jiné služební platy.

§ 33

Tam, kde podle dosavadních předpisů rozhodovalo o určení místní příslušnosti domovské právo strany (účastníka), je příslušný soud v Praze nebo v Bratislavě; je-li tím soudem okresní soud v Praze, je příslušný okresní soud civilní pro vnitřní Prahu.

§ 34

Poručenský nebo opatrovnický soud přeneše svou příslušnost ve věci poručenské nebo opatrovnické na soud nového bydliště nebo pobytu poručenice nebo opatrovance, jakmile se o změně jeho bydliště nebo pobytu doví.

§ 35

Změna jiné příslušnosti

O odporu proti povolení exekuce nebo exekučního úkonu na základě cizozemského exekučního titulu rozhoduje soud, který exekuci nebo exekuční úkon povolil, usnesením bez ústního jednání.

§ 36

Spory o příslušnost mezi soudy řádnými a zvláštními a rozhodčími

Spory o příslušnost mezi řádnými a zvláštními soudy a soudy rozhodčími rozhoduje krajský soud, v jehož obvodě mají sídlo; jde-li o spor mezi soudy v obvodech různých krajských soudů, rozhoduje nejvyšší soud. Rozhodl-li již v tom neb onom případě o otázce příslušnosti krajský soud k rozhodnutí sporu o příslušnost povoláný nebo nejvyšší soud, je toto rozhodnutí závazné.

§ 37

Vedení veřejných knih

(1) Veřejné knihy o nemovitostech vedou okresní soudy. Příslušný vésti veřejné knihy je, pokud není dále ustanoveno jinak, okresní soud, v jehož obvodě je zcela nebo z hlavní části nemovitost, která tvoří knihovní těleso.

(2) Zemské desky a pozemkové knihy vedené dosud krajským soudem civilním v Praze vede okresní soud civilní pro vnitřní Prahu; zemské desky vedené dosud krajským soudem v Brně vede okresní soud civilní pro Brno-město; zemské desky vedené dosud krajským soudem v Opavě vede okresní soud v Opavě.

(3) Horní knihy vedou:

- a) okresní soud v Plzni pro obvody krajských soudů v Praze, Plzni a v Českých Budějovicích;
- b) okresní soud v Mostě pro obvod krajského soudu v Ústí nad Labem;
- c) okresní soud v Kutné Hoře pro obvody krajských soudů v Pardubicích, Hradci Králové a v Liberci;
- d) okresní soud v Chebu pro obvod krajského soudu v Karlových Varech;
- e) okresní soud pro Ostravu-západ v Ostravě pro obvody krajských soudů v Brně, Olomouci, Ostravě, ve Zlíně a v Jihlavě;
- f) okresní soud v Banské Bystrici pro obvody krajských soudů v Bratislavě, Banské Bystrici, Nitře a v Žilině;
- g) okresní soud ve Spišské Nové Vsi pro obvody krajských soudů v Košicích a v Prešově.

(4) Železniční knihu vedenou dosud krajským soudem civilním v Praze vede okresní soud civilní pro vnitřní Prahu. Příslušnost okresního soudu civilního pro Brno město a okresního soudu v Bratislavě vésti knihy železniční zůstává nedotčena.

Vedení obchodních a společenstevních rejstříků

(1) Obchodní (firemní) a společenstevní rejstříky vede okresní soud v sídle krajského soudu pro celý obvod krajského soudu. V Praze vede tyto rejstříky okresní soud civilní pro vnitřní Prahu, v Brně okresní soud civilní pro Brno město, v Ostravě okresní soud pro Ostravu-západ.

(2) Okresní soudy příslušné vésti obchodní (firemní) a společenstevní rejstříky vydávají také potvrzení o tom, že obchodní knihy jsou podle právních předpisů řádně vedeny.

Zastoupení

(1) V řízení před soudy první stolice nejsou strany (účastníci) povinny se dát zastupovat advokátem; nepřesahuje-li hodnota předmětu sporu 5.000 Kčs, je v pracovních sporech zastoupení advokátem vyloučeno. V odvolacím řízení musí strany být zastoupeny advokátem, v pracovních sporech však mohou být zaměstnanci zastoupeni i práva znalými zaměstnanci jednotné odborové organizace.

(2) Zmocněncem může být každá způsobilá osoba, která je svéprávná, státně spolehlivá a občansky bezúhonná a, pokud není advokátem nebo notářem, místopřísežně prohlásí, že stranu (účastníka) zastupuje bez úplaty. Není-li strana (účastník) s to se srozumitelně vyjadřovat, může jí soud uložit, aby si ustanovila zmocněnce.

Řízení

(1) Pokud v tomto zákoně není stanoveno jinak, platí o řízení před soudy první stolice dosavadní předpisy o řízení před soudy okresními.

(2) Rozhoduje-li soud první stolice v senátě, platí o právech a povinnostech předsedy senátu dosavadní předpisy o právech a povinnostech předsedy senátu u krajského soudu.

(3) Pokud nejvyšší soud rozhoduje jako odvolací soud, platí o řízení před ním ustanovení civilních soudních řádů o odvolacím řízení.

Při vyřízení žaloby zkoumá soud z moci úřední též, zda jde o spor pracovní nebo o spor z národního pojištění. Strana může vznést námitku, že jde nebo nejde o takový spor, nejpozději při prvním roku (ústním jednání) dříve než se pustila do jednání o věci samé. Jsou-li tu pochybnosti nebo byla-li vznesena námitka, rozhodne soud o této otázce odděleně; do rozhodnutí je přípustný recurs. V hlavní věci pokračuje soud teprve po právní moci tohoto rozhodnutí.

Strany mohou předložit po jednom přípravném spise, jen svolil-li k tomu soud na ústním jednání, protože jde o rozsáhlá skutková tvrzení nebo o složitý právní poměr. Jsou-li strany zastoupeny advokáty, může jim soud v takových případech předložení přípravného spisu uložit; nejsou-li, může předseda slyšet k přípravě ústního jednání strany a sepsati o tom protokol.

I v soudním řízení sporném může soud provádět kterýkoliv důkaz z moci úřední; při svém rozhodování

příhlédne také k skutečnostem, které stranami sice předneseny nebyly, vyšly však v řízení najevo jinak.

§ 44

Kde dosavadní předpisy o soudním řízení stanoví lhůtu 14 dní, nahrazuje se tato lhůta lhůtou 15 dní.

§ 45

Rozsudky se vyhotovují písemně a doručují stranám; odvolací lhůta se počítá vždy ode dne doručení.

§ 46

Opravný prostředek do rozhodnutí soudu první stolice lze podat ústně do protokolu nebo písemným podáním. Opravný prostředek musí také obsahovat alespoň stručné důvody, skutková tvrzení a označení důkazů; podpisu advokátova není třeba.

§ 47

(1) Odvolací soud projednává věc v mezích odvolacích návrhů znovu. O tom, má-li být již provedený důkaz opakován, či má-li být použito výsledků dříve již provedeného důkazu, rozhodne odvolací soud, zhodnotě pečlivě všechny okolnosti případu.

(2) Strany mohou v odvolacím řízení přednésti též skutkové okolnosti a nabídnout důkazy, které v řízení před prvním soudem nebyly uvedeny nebo nabídnuty.

§ 48

Rekurs lze opřít o nové skutečnosti a nové důkazy.

§ 49

(1) V opravném řízení nelze, vyjímajíc nárok na náhradu nákladů opravného řízení, vznést nový nárok a nelze změnit žalobu ani se souhlasem odpůrcovým.

(2) Odvolací důvody a návrhy lze do konce ústního odvolacího jednání změnit; náklady tím vzniklé však třeba odpůrci nahradit.

Řízení ve věcech národního pojištění

§ 50

(1) Rozhodovat o opravných prostředcích do výměrů Ústřední národní pojišťovny náleží s výjimkou věcí uvedených v odstavci 2 okresnímu soudu, v jehož obvodě je sídlo pojišťovny (ústředny nebo územní organizační složky Ústřední národní pojišťovny), která výměr vydala. Podává-li opravný prostředek pojištěnec (jeho rodinný příslušník nebo pozůstalý), může místo tohoto soudu volit soud, v jehož obvodě má své bydliště.

(2) Rozhodovat ve sporech o dávky důchodového národního pojištění (§ 60 zákona ze dne 15. dubna 1948, č. 99 Sb., o národním pojištění) čítajíc v to dávky z důchodového připojištění (§§ 143 a 144 téhož zákona) náleží krajskému soudu, v jehož obvodě má žalobce své bydliště.

(3) Rozhodovat:

o sporech z připojištění podle §§ 143 a 144 zák. č. 99/1948 Sb. neuvedených v odstavci 2 a o věcech podle §§ 149 a 151 téhož zákona;

o opravných prostředcích do výměrů příplatkových ústavů podle § 17 zákona ze dne 15. dubna 1948, č. 98 Sb., o soustředění pensijního pojištění soukromých zaměstnanců ve vyšších službách a o některých dalších opatřeních v oboru veřejnoprávního sociálního pojištění;

o sporech mezi Ústřední národní pojišťovnou a zdravotními ústavu (zařízeními) podle §§ 198 a 199 zák. č. 99/1948 Sb., vzniklých při provádění téhož zákona,

náleží okresnímu soudu, v jehož obvodě je sídlo žalované strany, a je-li jí Ústřední národní pojišťovna, okresnímu soudu, v jehož obvodě je sídlo příslušné územní organizační složky.

§ 51

(1) Opravným prostředkem do výměrů Ústřední národní pojišťovny nebo příplatkového ústavu, jimiž bylo rozhodnuto o dávce z pojištění nebo o rodinném přídatku podle zákona ze dne 13. prosince 1945, čís. 154 Sb., o rodinných přídatcích některých osob pojištěných pro případ nemoci, ve znění novel, je žaloba. Opravným prostředkem do ostatních výměrů je stížnost.

(2) Opravný prostředek třeba podati do 30 dnů ode dne doručení výměru u okresní národní pojišťovny, v jejímž obvodě strana bydlí, po případě u příplatkového ústavu, který výměr vydal, a to písemně ve dvou vyhotoveních nebo ústně do protokolu. Opravný prostředek podaný u jiné než příslušné organizační složky Ústřední národní pojišťovny nebo u některého soudu pokládá se za platně podaný.

(3) Požádá-li strana pojišťovnu (příplatkový ústav) před uplynutím lhůty podle odstavce 2 o sdělení výpočtu důchodu, počítá se lhůta uvedená v odstavci 2 ode dne doručení tohoto výpočtu straně.

(4) Pojišťovna (příplatkový ústav) může do 15 dnů ode dne podání opravného prostředku sama mu vyhovět; neučiní-li tak, je povinna jej v uvedené lhůtě předložit příslušnému soudu.

§ 52

(1) Pro řízení o žalobách platí předpisy o soudním řízení sporném. Pro řízení o stížnostech (§ 5., odst. 1, věta druhá) platí předpisy soudního řízení nesporného.

(2) Z ustanovení odstavce 1 platí tyto odchylky:

a) soud jedná a rozhoduje též za nepřítomnosti řádně obeslaných stran;

b) rozsudek pro zmeškání nelze vynést;

c) ve sporech o dávky z pojištění může žalobní žádání a rozsudek zníti na uznání nároku bez uvedení jeho výše, v kterémžto případě je pojišťovna povinna nejdéle do 15 dnů od právní moci rozsudku vydat výměr o výši přisouzené dávky.

(3) Odvolací (rekursní) lhůta činí 30 dní ode dne doručení rozhodnutí.

§ 53

Krajské soudy založí pro svůj obvod seznam znalců lékařů z oboru národního pojištění. Do tohoto seznamu bud' též zapisováni lékaři, kteří vykazují několikaletou úspěšnou činnost v posudkových otázkách sociálního pojištění a nejsou úředními lékaři pojišťovny (§ 188 zák. č. 99/1948 Sb.). Před zápisem lékaře do tohoto seznamu budiž slyšena jednotná odborová organizace a Ústřední národní pojišťovna.

§ 54

(1) Pojištěnci (rodinní příslušníci, pozůstalí) mohou se před soudy dát zastupovat zaměstnanci jednotné odborové organizace, po případě vrcholných zájmových organizací, Ústřední národní pojišťovna svými zaměstnanci.

(2) V odvolacím řízení musí být strany zastoupeny advokátem nebo osobami uvedenými v odstavci 1, jsou-li tyto osoby práva znalé.

(3) Pro zastoupení Ústřední národní pojišťovny při vymáhání pojistného soudní exekucí platí ustanovení

předchozích odstavců obdobně.

Stížnost pro zachování zákona

§ 55

(1) Generální prokurátor může do pravomocného rozhodnutí soudu řádného, zvláštního nebo rozhodčího podat stížnost pro zachování zákona, má-li za to, že v řízení nebo při rozhodování byl porušen zákon. Pro vady řízení lze stížnost podat jen tehdy, jde-li o věc odňatou tuzemskému soudnictví nebo alespoň soudům řádným nebo měly-li vady řízení za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

(2) Stížnost pro zachování zákona nelze podat do rozhodnutí nejvyššího soudu.

(3) Generální prokurátor je podřízen ministru spravedlnosti.

§ 56

(1) Stížnost pro zachování zákona se podává písemně u nejvyššího soudu.

(2) Mimo všeobecné náležitosti podání musí stížnost obsahovat:

a) označení rozhodnutí, proti kterému směřuje;

b) údaj o tom, v čem se spatřuje porušení zákona s náležitým odůvodněním;

c) určité prohlášení, zda se navrhuje jen vyslovení, že byl zákon porušen, nebo i zrušení či změna původního rozhodnutí a jaká.

(3) Generální prokurátor může až do rozhodnutí o stížnosti měnit její důvody a návrh.

§ 57

Generální prokurátor si může vyžádat od kteréhokoliv soudu spisy o pravomocně skončeném řízení, aby mohl posoudit, zda jsou tu důvody k podání stížnosti pro zachování zákona.

§ 58

Stížnost pro zachování zákona není vázána lhůtou.

§ 59

Navrhuje-li generální prokurátor též zrušení nebo změnu původního rozhodnutí, může nejvyšší soud i z úřední moci až do pravomocného rozhodnutí o tomto návrhu odložit vykonatelnost původního rozhodnutí.

§ 60

O stížnosti pro zachování zákona rozhoduje nejvyšší soud rozsudkem po ústním jednání, k němuž předvolává jen generálního prokurátora. Nejvyšší soud může i z úřední moci nařídit potřebná šetření.

§ 61

Ve svém rozsudku vysloví nejvyšší soud, že byl porušen zákon, nebo stížnost zamítne. Rozsudek musí být odůvodněn a třeba jej podle možnosti doručit i stranám (účastníkům) nebo jejich právním nástupcům.

§ 62

Vyslovil-li nejvyšší soud ve svém rozsudku, že byl porušen zákon, může strana (účastník) nebo její

právní nástupce do patnácti dnů ode dne doručení rozsudku navrhnout u soudu, který ve věci rozhodl v první stolici, zrušení nebo změnu původního rozhodnutí. Byl-li takový návrh učiněn nebo podal-li už takový návrh generální prokurátor, učiní soud, který ve věci rozhodl v první stolici, opatření vyplývající z rozsudku nejvyššího soudu, jsa přitom vázán jeho právním názorem. Pro toto řízení platí předpisy o obnově přiměřeně.

§ 63

Kromě případu uvedeného v § 62 nemá rozsudek nejvyššího soudu právního účinku na právní poměry stran (účastníků) původního řízení. Právní poměry třetích osob nemohou být dotčeny ani novým rozhodnutím ve věci samé, leda že jim porušení zákona známo bylo nebo býti muselo.

ČÁST TŘETÍ

Příslušnost a řízení ve věcech trestních

§ 64

Soudy

Soudní moc ve věcech trestních vykonávají okresní soudy, krajské soudy, státní soud a nejvyšší soud.

Příslušnost

§ 65

Okresní soud koná řízení a rozhoduje o všech soudně trestných činech, pokud o nich nenáleží soudit státnímu soudu.

§ 66

Krajský soud koná řízení a rozhoduje o opravných prostředcích do rozhodnutí a opatření okresního soudu, není-li jinak stanoveno. Do takových rozhodnutí krajského soudu není opravného prostředku.

§ 67

Úřady veřejné žaloby

Úkony veřejné žaloby vykonává u okresního soudu okresní prokuratura, u krajského soudu krajská prokuratura.

§ 68

Obecná zásada o řízení

(1) Pokud tento zákon nestanoví jinak, platí o řízení před okresním soudem přiměřeně ustanovení trestních řádů a předpisů je měnících a doplňujících o řízení před krajským soudem jako soudem první stolice.

(2) Neustanovuje-li tento zákon jinak, činí opatření a rozhodnutí příslušející podle trestních řádů sborovému soudu druhé stolice krajský soud, rozhodnutí a opatření příslušející krajskému soudu okresní soud; rozhodnutí a opatření příslušející radní komoře (obžalobnému senátu) nebo jejímu předsedovi činí senát okresního soudu nebo předseda senátu.

(3) Strana, která se cítí zkrácena rozhodnutím nebo opatřením předsedy senátu, může žádati, aby rozhodl senát.

§ 69

Hlasování

Soudci z lidu hlasují před soudci z povolání, a to starší před mladšími. Předseda senátu hlasuje naposled.

§ 70

Obhajoba

Koná-li se řízení o trestném činu, na který zákon stanoví trest smrti nebo trest na svobodě delší pěti let, musí obžalovaný míti pro hlavní přelíčení a pro opravné řízení obhájce; nevezme-li si obhájce sám, nebo nevezme-li mu ho ten, kdo má právo vzítí mu obhájce, zřídí mu obhájce soud.

§ 71

Prodloužení vazby

Povolit prodloužení vazby přes dva měsíce podle § 190 tr. ř. přísluší senátu okresního soudu.

§ 72

Delegace

Právo k delegaci přísluší krajskému soudu, který rozhoduje s konečnou platností; má-li však odňatá věc být přikázána soudu v obvodu jiného krajského soudu, přísluší toto právo nejvyššímu soudu.

§ 73

Spory o příslušnost

Spory o příslušnost mezi okresními soudy podřízenými témuž krajskému soudu rozhoduje s konečnou platností krajský soud oběma nadřízený; spory o příslušnost mezi jinými soudy rozhoduje nejvyšší soud.

§ 74

Odmítnutí

(1) O odmítnutí předsedy okresního soudu rozhoduje předseda krajského soudu, o odmítnutí předsedy krajského soudu první předseda nejvyššího soudu. O odmítnutí jiného soudce a o odmítnutí zapisovatele rozhoduje předseda soudu, u něhož je soudce nebo zapisovatel činný. O odmítnutí prvního předsedy nejvyššího soudu rozhoduje nejvyšší soud v plenárním zasedání.

(2) Do rozhodnutí o odmítnutí není opravného prostředku.

Přípravné vyšetřování

§ 75

(1) Přípravné vyšetřování (vyšetřování) se musí konat, jen jde-li o zločin, na který zákon stanoví trest smrti nebo trest na svobodě delší pěti let, a v řízení proti nepřítomnému.

(2) Vyšetřující soudce je povinen vyhovět návrhu veřejného žalobce na zahájení přípravného vyšetřování (vyšetřování).

§ 76

Do rozhodnutí vyšetřujícího soudce o uvalení nebo zrušení vazby lze si stěžovat do tří dnů k senátu okresního soudu; do rozhodnutí senátu není opravného prostředku.

Řízení obžalovací

§ 77

Obžalovací spis musí obsahovati:

1. jméno obviněného, a pokud možno, také den a místo jeho narození, jeho zaměstnání a bydliště;
2. označení trestného činu stručným vylíčením skutkového stavu podle obsahu udání nebo podle výsledků přípravného řízení, uvedením zákonných znaků a pojmenováním činu podle ustanovení trestního zákona;
3. označení důkazů, které mají být provedeny při hlavním přelíčení.

§ 78

(1) Obžalovací spis se podává u předsedy senátu v potřebném počtu vyhotovení.

(2) Má-li senát za to, že soud, u něhož se podává obžalovací spis, není k projednání věci příslušný, postoupí věc příslušnému soudu.

(3) Předseda senátu dá doručit obžalovací spis obviněnému, a to, je-li obviněný ve vazbě, do čtyřiaadvaceti hodin od dojití obžalovacího spisu soudu nebo od uvalení vazby.

§ 79

Rozhodnout o vazbě po podání obžalovacího spisu přísluší senátu.

§ 80

Byla-li uvalena vazba teprve po podání obžaloby, budiž zatčený vyslechnut do osmačtyřiceti hodin předsedou senátu.

Příprava hlavního přelíčení

§ 81

(1) Den hlavního přelíčení ustanoví předseda senátu tak, aby obžalovanému zbývala k přípravě obhajoby od doručení obsílky lhůta alespoň třídní. Tato lhůta smí být zkrácena jen se souhlasem obžalovaného.

(2) O odročení hlavního přelíčení rozhoduje předseda senátu.

§ 82

Ustoupí-li žalobce od obžaloby před počátkem hlavního přelíčení, zastaví řízení předseda senátu.

§ 83

O trestném činu spáchaném za hlavního přelíčení v zasedací síni nelze ihned rozhodnout, zakládá-li jednání to skutkovou podstatu činu trestného podle zákona ze dne 6. října 1948, č. 231 Sb., na ochranu lidové demokratické republiky.

Stížnost

Lhůta k podání jakékoli stížnosti přípustné v trestním řízení činí tři dny, stanoví-li jiné zákony lhůtu delší. Zvláštní lhůty stanovené k provedení stížnosti se zrušují.

Odvolání

Rozsudku okresního soudu lze odporovat odvoláním:

1. pro výrok o vině,
2. pro výroky o trestu a o zabezpečovacím opatření a pro výroky s nimi souvisící,
3. pro porušení ustanovení o řízení, které mohlo mít vliv na výroky uvedené pod č. 1 nebo 2.

(1) Ve prospěch obžalovaného může podat odvolání vedle něho jeho obhájce, manžel (druh, družka), jeho zákonný zástupce, příbuzní v řadě přímé a veřejný žalobce; proti vůli obžalovaného však jen jeho obhájce, otec, matka a zákonný zástupce, a to jen je-li obžalovaný nezletilý. Tyto osoby mohou podat odvolání toliko ve lhůtě a vůbec podle ustanovení platných pro obžalovaného; není však třeba jim k tomu účelu doručovat rozsudek, leč by o to žádaly.

(2) Osoba oprávněná podati odvolání se ho může bez újmy práva jiných osob vzdát. Obhájce se smí vzdát odvolání jen s výslovným svolením obžalovaného nebo jeho zákonného zástupce.

V neprospěch obžalovaného může podat odvolání jen žalobce.

(1) Žalobce může podat odvolání jak do osvobozujícího, tak do odsuzujícího rozsudku.

(2) Obžalovaný může podat odvolání do odsuzujícího rozsudku; do osvobozujícího rozsudku je může podat, jen dotýká-li se ho některý výrok pojatý do rozsudku.

(3) Jiná osoba, které byla rozsudkem uložena povinnost nebo ručení za povinnost obžalovaného (osoba zúčastněná), může podat odvolání jen do výroku pojatého do rozsudku, který se jí dotýká, a to i když nebyla zpravena o hlavním přelíčení.

(1) Odvolání se podává u soudu, proti jehož rozsudku směřuje. Byl-li rozsudek doručen mimo obvod okresního soudu, který jej vynesl, může se odvolání podat ústně do protokolu také u okresního soudu, v jehož obvodě se stalo doručení. Obžalovaný může podat odvolání ústně do protokolu také u soudu, u něhož je uvězněn, nebo u představeného samostatného trestního nebo zabezpečovacího ústavu, v kterém se na něm vykonává trest nebo zabezpečovací opatření.

(2) Odvolání budiž podáno do tří dnů od prohlášení rozsudku; požádá-li však obžalovaný v této lhůtě o doručení rozsudku, nebo nebyl-li přítomen při prohlášení rozsudku, může podat odvolání do tří dnů od jeho doručení. Bylo-li odvolání podáno ústně, je lhůta k jeho podání zachována, byl-li protokol o odvolání sepsán dříve, než uplynula.

§ 90

(1) Podání odvolání má odkladný účinek. Propuštění zproštěného obžalovaného z vazby se však odloží, podá-li veřejný žalobce odvolání ihned po prohlášení rozsudku a jsou-li tu skutečnosti odůvodňující další trvání vazby; to platí též, vysloví-li soud v odsuzujícím rozsudku, že započtením vazby nebo jiného trestu je trest odpykán nebo že se výkon trestu podmíněně odkládá. Do tohoto rozhodnutí o vazbě lze si stěžovat ke krajskému soudu.

(2) Doba, kterou odsouzený od prohlášení rozsudku první stolice trávil ve vazbě, se započítává do trestů na svobodě a trestů peněžitých.

§ 91

(1) Okresní soud odmítne odvolání, bylo-li podáno opožděně. Jako opožděné nemůže však být odmítnuto odvolání, které odvolatel podal opožděně jen proto, že se řídil nesprávným právním poučením. O odmítnutí odvolání rozhodne senát, proti jehož rozsudku odvolání směřuje.

(2) Na odmítnutí odvolání podle odstavce 1 si lze stěžovat do tří dnů od oznámení usnesení odvolateli. O odkladném účinku takové stížnosti platí totéž, co je ustanoveno o odkladném účinku odvolání (§ 90, odst. 1). Vyhoví-li krajský soud stížnosti, rozhodne o odvolání sám.

§ 92

(1) Neodmítne-li okresní soud odvolání, doručí je nebo opis protokolu o něm sepsaný odpůrci a připomene mu, že má právo do tří dnů podat odpověď na odvolání. Opisy podání, v nichž odvolatel odůvodnil odvolání po jeho podání, buďte odpůrci odvolatele dodatečně zaslány.

(2) Když odpůrce odvolatelův podá včas odpověď, nebo když uplyne lhůta k tomu určená, předloží okresní soud spisy krajskému soudu. Zároveň doručí podanou odpověď odvolateli.

(3) Jestliže však do rozsudku, do něhož podal odvolání veřejný žalobce, nepodala také jiná osoba odvolání, zašle okresní soud spisy krajské prokuratuře; to učiní také, bylo-li odvolání podané jinou osobou vzato zpět nebo bylo-li takové odvolání okresním soudem odmítnuto a do odmítnutí nebyla podána stížnost. Setrvá-li krajská prokuratura na odvolání, zašle spisy krajskému soudu, jinak je vrátí okresnímu soudu s podotknutím, že od odvolání upouští.

§ 93

Předseda odvolacího senátu nebo senát sám mohou před rozhodnutím nařídit potřebná šetření.

§ 94

(1) Krajský soud odmítne odvolání v neveřejném sedění, mělo-li být jako opožděné odmítnuto již okresním soudem, nebo bylo-li podáno osobou, jež k podání odvolání není oprávněna, anebo vzdala-li se odvolání osoba k tomu oprávněná.

(2) Opominul-li okresní soud neprávem vyslovit svou věcnou nepřislušnost, zruší krajský soud v neveřejném sedění rozsudek a nařídí, aby se věc postoupila příslušnému soudu.

§ 95

(1) Při rozhodování o odvolání přezkoumá krajský soud rozsudek okresního soudu ve všech výrocích, proti nimž může odvolatel podat odvolání, i řízení jemu předcházející, a to s hlediska všech důvodů, pro které by odvolatel mohl rozsudku odporovat (§ 85).

(2) Je-li podáno odvolání do odsuzujícího rozsudku ve prospěch obžalovaného, nesmí být výrok okresního soudu o trestu a o zabezpečovacím opatření změněn v neprospěch obžalovaného; je-li však podáno také odvolání, které může způsobit změnu rozsudku v těchto výrocích v neprospěch obžalovaného, platí toto ustanovení, jen bylo-li odvolání odpůrcovo zamítnuto.

(3) Prospívá-li důvod, o který se opírá opatření krajského soudu ve prospěch jednoho obžalovaného také spoluobžalovanému, má krajský soud rozšířit opatření i na tohoto spoluobžalovaného.

§ 96

Jsou-li skutková zjištění, která jsou základem rozsudku okresního soudu, tak nedostatečná, že je nutné hlavní přelíčení opakovat, může krajský soud v neveřejném sedění zrušit rozsudek a přikázat věc okresnímu soudu, který rozhodl v první stolici, aby ji znovu projednal a rozhodl.

§ 97

Nebylo-li odvolání vyřízeno v neveřejném sedění, rozhodne o něm krajský soud po ústním líčení. Přitom užije přiměřeně ustanovení o hlavním přelíčení, pokud se v dalším nestanoví nic jiného.

§ 98

(1) Navrhne-li některá strana, aby byl proveden nový důkaz nebo aby byl opakován důkaz provedený okresním soudem, a nehodlá-li předseda odvolacího senátu návrhu vyhovět, nebo odporuje-li návrhu druhá strana, rozhodne senát.

(2) Předseda odvolacího senátu nebo senát sám mohou i bez návrhu stran nařídit, aby některý důkaz byl proveden nebo aby některá skutečnost byla zjištěna nebo objasněna.

(3) V případech uvedených v odstavcích 1 a 2 rozhodne zároveň předseda odvolacího senátu nebo senát, má-li se připuštěný důkaz provést v ústním líčení před krajským soudem nebo má-li jej provést soudce dožádaný. Při provádění takového důkazu se dožádaný soudce řídí ustanoveními trestního řádu o přípravném řízení, s tou odchylkou, že vezme svědky do přísahy, pokud není zákonných překážek.

(4) Rozhodnutí a opatření uvedená v odstavcích 1 až 3 se mají učinit pokud možno již před ústním líčením o odvolání v neveřejném sedění.

§ 99

K neveřejnému sedění a k ústnímu líčení před krajským soudem buď vždy pozvána krajská prokuratura, i když jde o věc soukromožalobní.

§ 100

(1) Sdělení o ustanovení ústního líčení se učiní soukromému žalobci, obžalovanému a zúčastněné osobě tak, aby jim zůstala od doručení obsílky lhůta alespoň tři dnů. Pokud předseda senátu nebo senát nepokládají jejich účast na přelíčení za nutnou, připomene se jim přitom, že mají právo účastnit se ústního líčení, že však nejsou povinni se dostavit, a že kdyby se nedostavili, ani se nedali zastupovat, přečte se jejich odvolání a podání odůvodňující odvolání anebo odpověď na odvolání.

(2) O ustanovení ústního líčení budou vyrozuměni také zástupce soukromého žalobce, obhájce a zástupci zúčastněných osob.

§ 101

(1) Při ústním líčení vyloží nejprve zpravodaj stav věci. Odvolání, podání odůvodňující odvolání a odpověď těch, kdo se nedostavili, buďte přečteny. Poté se provádějí podle okolností nové důkazy nebo se

opakují důkazy provedené již okresním soudem. Nedostaví-li se některá strana, má se za to, že souhlasí s přečtením písemností. Krajský soud může při svém rozhodování přihlížet k novému nebo k opakovanému důkazu jen tehdy, by-li proveden při tomto líčení samém, nebo byl-li při něm přečten protokol o něm.

(2) Po provedení důkazů jsou slyšeny strany a zúčastněné osoby v pořadí, které určí předseda. Obžalovanému a jeho obhájci přísluší v každém případě poslední slovo.

§ 102

(1) Krajský soud odmítne odvolání po ústním líčení, je-li tu důvod, pro který mělo být odmítnuto v sedění neveřejném.

(2) Krajský soud zamítne odvolání, uzná-li je neodůvodněným.

(3) Shledá-li krajský soud odvolání odůvodněným, zruší rozsudek okresního soudu a rozhodne zpravidla ve věci samé. Nelze-li se však obejít bez konání nového hlavního přelíčení, vrátí věc okresnímu soudu, aby ji znovu projednal a o ní rozhodl. Je-li vadnou jen část rozsudku, a je-li tato část oddělitelná od ostatních, může se krajský soud omezit na zrušení této části.

§ 103

Rozsudkem rozhodne krajský soud o odvolání, rozhoduje-li ve věci samé.

§ 104

Při novém rozhodování je okresní soud vázán právním názorem, který vyslovil krajský soud.

§ 105

Stížnost pro zachování zákona

(1) Generální prokurátor může do každého pravomocného rozhodnutí trestního soudu, kterým byl porušen zákon, podat stížnost pro zachování zákona. Takovou stížnost nelze podat do rozhodnutí nejvyššího soudu.

(2) O stížnosti rozhoduje nejvyšší soud ve veřejném sedění.

(3) Shledá-li nejvyšší soud, že stížnost je odůvodněna, vysloví rozsudkem, že byl rozhodnutím, proti němuž stížnost směřuje, porušen zákon. Jinak stížnost zamítne.

(4) Výrok nejvyššího soudu, že byl porušen zákon, se zpravidla nedotýká platnosti rozhodnutí, o které jde. Byl-li však zákon porušen v neprospěch obviněného, zruší nejvyšší soud nezákonné rozhodnutí, a došlo-li porušením zákona k rozsudku, rozhodne ve věci samé, po případě nařídí soudu, o jehož rozhodnutí jde, nebo jinému soudu téhož druhu, aby znovu rozhodl nebo o věci jednal a o ní rozhodl; byl-li zákon porušen ve prospěch obviněného, může takové opatření učinit, jen podal-li generální prokurátor stížnost do šesti měsíců od právní moci rozhodnutí, o které jde.

§ 106

Odměny a náhrady

(1) Nárok znalců na odměnu upravuje vládní nařízení.

(2) Do výměry svědeckého, znalečného a poplatků tlumočnických upravených vyšetřujícím soudcem může svědek, znalec, nebo tlumočnický poplatek podat do tří dnů od vyrozumění rozklad, o němž s konečnou platností rozhodne senát. Do vyměření poplatků senátem není opravného prostředku.

§ 107

Obnova

(1) O návrhu na povolení obnovy trestního řízení rozhoduje senát ve veřejném sedění.

(2) Do rozhodnutí o návrhu na obnovu si lze stěžovat do tří dnů od jeho doručení. Krajský soud rozhoduje o stížnosti v neveřejném sedění.

§ 108

Výkon trestu

(1) Rozhodnutí a opatření stran výkonu trestu, která podle trestních řádů a předpisů je měnících a doplňujících náležejí soudu, činí senát okresního soudu, který rozhodl ve věci v první stolici.

(2) Výkon trestu na Slovensku patří do působnosti okresní prokuratury. Působnost, která stran výkonu trestu přísluší podle trestního řádu hlavnímu prokurátoru, vykonává krajský prokurátor.

§ 109

Stanné právo

(1) Nutnost řízení podle stanného práva prohlašuje ministr vnitra v dohodě s ministrem spravedlnosti.

(2) Jako stanný soud koná řízení a rozhoduje okresní soud v pětičlenném senátě složeném ze dvou soudců z povolání a tří soudců z lidu.

§ 110

Řízení o přestupcích a přečinech

(1) V řízení pro přestupky platí tyto odchylky:

- a) přípravné vyšetřování (vyšetřování) se nekoná;
- b) přípravné vyhledávání (stopování) může vyšetřující soudce konat jen na návrh veřejného žalobce;
- c) vazbu lze uvaliti jen pro nebezpečí útěku nebo působení na svědky, znalce nebo osoby ve věci zúčastněné;
- d) není přípustno vydat na obviněného zatykač, ani prohledávati papíry třetích osob, ani zabavovat nebo otvírat dopisy;
- e) kde je potřebí znaleckého posudku, stačí přibrat toliko jednoho znalce;
- f) obžalovací spis nahrazuje návrh na potrestání, v němž se uvede jméno obviněného a označí trestný čin, buď zákonným pojmenováním nebo stručným uvedením skutečností; návrh na potrestání se obviněnému sdělí současně s obsílkou k hlavnímu přelíčení, v níž se obviněnému připomene, aby důkazní prostředky oznámil soudu tak, aby mohly býti opatřeny ještě k hlavnímu přelíčení;
- g) obviněný se může dáti zastupovat osobou, zapsanou do seznamu obhájců, nebo jiným zmocněncem, který se musí vykázat písemnou plnou mocí. Zmocněncem může býti každá způsobilá osoba, která je svéprávná, státně spolehlivá a občansky bezúhonná a místopřísežně prohlásí, že obviněného zastupuje bezplatně. Advokát se může při hlavním přelíčení dát zastupovat kandidátem, zapsaným do seznamu kandidátů advokacie;
- h) navrhnou-li to obě strany v řízení konaném o žalobě soukromé, může být konáno hlavní přelíčení s

vyloučením veřejnosti.

(2) Ustanovení odstavce 1, písm. f) lze užít i v řízení o přečinech, jde-li o případ jednoduchý.

§ 111

Rejstřík trestů a zahlazení odsouzení

(1) Rejstřík trestů (nařízení vlády republiky Československé ze dne 14. července 1922, č. 198 Sb., o evidenci soudních provinilců a sbírání dat pro účely kriminální statistiky), se vede u krajských prokuratur.

(2) O zahlazení odsouzení (§ 8 zákona ze dne 14. června 1928, č. 111 Sb., o zahlazení odsouzení) rozhoduje v první stolici okresní soud, v jehož obvodě je úřad rejstříku trestů.

Trestní soudnictví nad mládeží

§ 112

(1) Ustanovení tohoto zákona se vztahují na osoby mladistvé, s těmito odchylkami:

a) konati trestní řízení přísluší okresnímu soudu, v jehož obvodě měl obviněný mladistvý v době činu pobyt, anebo v jehož obvodě se v době podání trestního oznámení zdržuje; mezi těmito soudy rozhoduje předstižení;

b) obviněný musí mít obhájce z osob zapsaných v seznamu obhájců, vždy při hlavním přelíčení, k podání odvolání, při ústním líčení o odvolání, a pokud je ve vazbě, již v řízení přípravném;

c) hlavní přelíčení nelze konat v nepřítomnosti obviněného mladistvého a jeho obhájce;

d) zákonný zástupce mladistvého a zástupce pomocného zařízení pro soudní péči o mládež mají právo se ujmout v hlavním přelíčení slova; zákonnému zástupci, nebyl-li při prohlášení přítomen, buď doručen rozsudek;

e) soud může mladistvému rozkázat, aby při některých částech hlavního přelíčení opustil soudní síň, lze-li se obávat, že by na něho mohly působit nepříznivě; nové okolnosti přítom najevo vyšle buďtež obviněnému před ukončením důkazního řízení oznámeny, aby se o nich mohl vyjádřiti;

f) odvolání ve prospěch obžalovaného může kromě osob uvedených v § 86, odst. 1, podat též pomocné zařízení pro péči o mládež; lhůta k odvolání se u veřejného žalobce, zákonného zástupce a obhájce posuzuje samostatně;

g) o stížnosti do rozhodnutí dozorčí rady rozhoduje s konečnou platností krajský soud, v jehož obvodě je ústav;

h) sbíhá-li se s trestným činem, spáchaným před dokonáním osmnáctým rokem trestný čin spáchaný později, platí tyto odchylky toliko, je-li později spáchaný trestný čin přestupek.

(2) Nedošlo-li k zahájení trestního řízení před dokonáním devatenáctým rokem, odchylky uvedené v odstavci 1 neplatí.

§ 113

Řízení o ukládání trestu smrti

(1) Na místo trestu smrti uvedeného v zákoně, uloží soud trest těžkého žaláře (káznice) doživotního nebo dočasného od patnácti do třiceti let, jsou-li polehčující okolnosti tak závažné, že by trest smrti byl nepřiměřeně přísný.

(2) Trest smrti nesmí býti vykonán, dokud prezident republiky nerozhodne, že se odsouzenému milost neudělí.

(3) Byl-li obžalovaný odsouzen k trestu smrti, usnese se soud, prohlásiv rozsudek, po slyšení veřejného žalobce v neveřejném sedění, zda doporučuje odsouzeného milosti a jaký trest by byl přiměřený, kdyby se mu jí dostalo; rozhodoval-li ve věci i krajský soud, učiní také on usnesení o tom. Toto usnesení (tato usnesení) se předloží po právní moci rozsudku se spisy nejvyššímu soudu, který je po slyšení generálního prokurátora předloží se svým posudkem ministru spravedlnosti.

(4) Ustanovení odstavců 1 až 3 nelze užít v řízení před soudy stannými.

§ 114

Poměr k dosavadním předpisům

Kde se v dosavadních předpisech odkazuje na řízení před krajskými soudy nebo na opravné řízení do rozsudků krajských soudů, je tím rozumět řízení před okresními soudy, po případě opravné řízení do rozsudků okresních soudů podle tohoto zákona.

§ 115

Změny některých předpisů o řízení

(1) Ustanovení § 126, odst. 2 trestního řádu č. 119/1873 ř. z. a ustanovení § 238, odst. 2 trestního řádu zák. čl. XXXIII/1896, ve znění zákona ze dne 1. července 1927, č. 107 Sb., se mění a zní:

"Jde-li o posudek znalců lékařů, může být v takovém případě vyžádán posudek lékařské fakulty některé tuzemské university."

(2) Ustanovení § 421, odst. 1 trestního řádu č. 119/1873 ř. z. se mění a zní:

"Podá-li žalobce na konci přípravného vyšetřování obžalobu pro zločin nebo přečin na obviněného, jehož místo pobytu není známo nebo není v tuzemsku, doručí se obžaloba obhájci, který budiž k tomu účelu ustanoven".

(3) Ustanovení § 518, odst. 9 trestního řádu zák. čl. XXXIII/1896 se mění a zní:

"Proti tomuto rozsudku možno podati odvolání jen do výměry trestu a pro porušení ustanovení zákona o řízení, které mohlo míti vliv na tento výrok".

(4) Zákon ze dne 17. října 1919, č. 562 Sb., o podmíněném odsouzení a podmíněném propuštění se mění a doplňuje takto:

V § 11 se připojuje další odstavec jako odstavec 3, který zní:

"K podmíněnému propuštění z trestu doživotního a k přeložení do přechodného trestního ústavu (§ 16) z trestu doživotního se vyžaduje uplynutí stejné doby, jako u dočasného trestu třicetiletého."

§ 12 zní:

"(1) O podmíněném propuštění rozhoduje komise (komise pro podmíněné propuštění z trestu) zřízená u krajského soudu, v jehož obvodě si trestanec odpykává trest. Skládá se ze dvou soudců z povolání a tří soudců z lidu.

(2) Komise se usnává za předsednictví soudce z povolání, který je služebním pořadím starší. Rozhoduje většinou hlasů, když vyšetřila věc a vyslechla krajského prokurátora. Trestanci oznámí před tím vše, co svědčí proti jeho propuštění, aby se mohl obhájit.

(3) Členy komise určí předseda krajského soudu na dobu jednoho roku."

§ 13 zní:

"(1) Do usnesení komise mohou si stěžovati krajský prokurátor a trestanec k ministerstvu spravedlnosti, které rozhoduje s konečnou platností. Stížnost krajského prokurátora má odkladný účinek.

(2) Byla-li žádost pravomocně zamítnuta, může být opět podána nejdříve po uplynutí jednoho roku."

(5) Ustanovení § 16, odst. 2, zák. ze dne 11. března 1931, č. 48 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží se mění a zní:

"(2) Dozorčí rada se skládá z komisaře jako předsedy, dvou přísedících a člena krajské prokuratury, v jejímž obvodu je příslušná polepšovna."

ČÁST ČTVRTÁ

Vězeňství

§ 116

Výkon soudní vazby

(1) Soudní tresty na svobodě se vykonávají v trestních ústavech, v krajských soudních věznicích a v okresních soudních věznicích. Krajské soudní věznice jsou v sídle nebo v obvodu krajského soudu, okresní soudní věznice zpravidla v sídle okresního soudu s trestní pravomocí.

(2) Tresty na svobodě převyšující jeden rok se zpravidla vykonávají v trestních ústavech, tresty kratší jednoho roku zpravidla v soudních věznicích. Ministr spravedlnosti vydá podrobnější předpisy o tom, v kterých vězeňských ústavech a jaké tresty na svobodě se vykonávají.

(3) Soudní zajišťovací a vyšetřovací vazba se zpravidla vykonává v okresních soudních věznicích. Podrobnější předpisy vydá ministr spravedlnosti.

Výkon správní a strážní služby ve vězeňských ústavech

§ 117

Výkon správní a strážní služby v trestních ústavech, v krajských soudních věznicích, v okresních soudních věznicích, v justičních výchovných ústavech a na Slovensku též v donucovacích pracovnách (dále jen vězeňské ústavy), obstarává Sbor uniformované vězeňské stráže (dále jen SVS).

§ 118

(1) Pro každý vězeňský ústav, kromě okresních soudních věznic, se zřizuje zvláštní oddíl SVS.

(2) V okresních soudních věznicích se zřizují stanice SVS. Příslušníci SVS konající službu v těchto stanicích v obvodu téhož kraje jsou včetně velitelů stanic příslušníky oddílu SVS, zřízeného při krajské soudní věznici. Jejich služebním úřadem je velitelství krajské soudní věznice.

(3) Velitelem oddílu SVS je přednosta vězeňského ústavu, v němž je oddíl SVS zřízen. Veliteli oddílu SVS přísluší též právo ukládat kázeňské tresty příslušníkům oddílu SVS.

§ 119

(1) Řízení a správa vězeňských ústavů, jakož i dozor na ně, náleží k věcem justiční správy.

(2) Trestní ústavy řídí jejich přednostové a spravují je za pomoci příslušníků SVS a ostatních zaměstnanců ústavu.

(3) Krajské soudní věznice a okresní soudní věznice v obvodu téhož kraje řídí přednostové krajských soudních věznic a spravují je za pomoci příslušníků SVS a ostatních zaměstnanců věznic.

§ 120

Dozor na vězeňské ústavy

(1) Dozor na vězeňské ústavy vykonávají ústavní komisaři (jejich náměstci). Komisařem (náměstkem) může být jen ten, kdo má způsobilost pro úřad soudcovský.

(2) Neustanoví-li ministr spravedlnosti jinak, je ústavním komisařem trestního ústavu předseda okresního soudu s trestní pravomocí, v jehož sídle nebo obvodu je trestní ústav (na Slovensku okresní prokurátor), ústavním komisařem krajské soudní věznice předseda krajského soudu, v jehož sídle nebo obvodu je věznice (na Slovensku krajský prokurátor), a ústavním komisařem okresní soudní věznice předseda okresního soudu s trestní pravomocí, v jehož sídle nebo obvodu je věznice (na Slovensku okresní prokurátor). Náměstkem ústavního komisaře je v těchto případech náměstek předsedy krajského nebo okresního soudu (na Slovensku náměstek krajského nebo okresního prokurátora).

§ 121

Občanská kontrola vězeňských ústavů

(1) Občanskou kontrolu vězeňských ústavů vykonávají členové Národního shromáždění, které tím pověřil ministr spravedlnosti; toto pověření se dává zpravidla na období dvou let. Funkce zaniká uplynutím doby stanovené k jejímu výkonu, zproštěním nebo vzdáním se funkce a skončením výkonu poslaneckého mandátu. Občanští kontroloři jsou při výkonu funkce oprávněni rozmlouvat s trestanci i vyšetřovanci.

(2) Občanští kontroloři sdělí ministru spravedlnosti po vykonaných kontrolách vězeňských ústavů, jaké závady shledali a jaká opatření navrhnou.

Působnost ve věcech vězeňské správy

§ 122

Ministru spravedlnosti přísluší vrchní dozor na vězeňské ústavy; může je kdykoliv dát prohlédnouti osobami k provádění prohlídek zvláště určenými.

§ 123

Ministr spravedlnosti vydává domácí řády pro vězeňské ústavy, instrukce pro orgány pověřené jejich řízením a správou a dozorem na ně, jakož i služební předpisy pro zaměstnance vězeňských ústavů.

§ 124

Ministerstvo spravedlnosti vykonává svou dosavadní správní působnost ve věcech vězeňských ústavů a v osobních věcech příslušníků SVS a ostatních zaměstnanců vězeňských ústavů.

Všeobecná ustanovení

§ 125

Ustanovení § 13, odst. 2 zákona č. 48/1931 Sb. se mění a zní takto:

"(2) Ministr spravedlnosti určí soudní věznice, ve kterých mají být v samostatných odděleních soustředěni mladiství, jimž byl uložen trest na svobodě převyšující šest týdnů, i když byli odsouzeni jinými soudy."

§ 126

(1) Kde se v dekretu presidenta republiky ze dne 27. října 1945, č. 126 Sb., o zvláštních nucených pracovních oddílech, mluví o věznicích krajských soudů, rozumí se tím krajské soudní věznice.

(2) Ustanovení § 1, odst. 2 a §§ 2, 3 a 4 dekretu č. 126/1945 Sb. platí obdobně o zvláštních pracovních útvarech podle § 8, odst. 1 nařízení Slovenské národní rady ze dne 15. května 1945, č. 33 Sb. SNR, o potrestání nacistických zločinců, okupantů, zrádců a kolaborantů a o zřízení lidového soudnictví, ve znění předpisů je měnících a doplňujících.

ČÁST PÁTÁ

Justiční správa

§ 127

Působnost ve věcech justiční správy náležející podle dosavadních právních předpisů zemským (hlavním) soudům a jejich předsedům a zemským (hlavním) státním zastupitelstvím a jejich přednostům a působnost uvedená v čl. XIII zákona ze dne 16. června 1942, č. 113 Sl. z., kterým se uvádí do účinnosti zákon o organizaci soudů, úřadů veřejné obžaloby a soudní správy, přechází s výjimkou věcí uvedených v dalších ustanoveních na předsedy krajských soudů, po případě na krajské prokurátory.

§ 128

(1) Výjimkou z ustanovení § 127 přecházejí na ministerstvo spravedlnosti tyto věci:

1. osobní, platové a pensijní věci všech zaměstnanců justiční správy a věci zaopatřovacích platů jejich pozůstalých;
2. přijímání do přípravné služby soudcovské a do právní praxe;
3. konání ustanovovacích zkoušek aktuárských a druhých kancelářských;
4. obstarávání účetních prací konaných účtárnami zemských soudů;
5. působnost ve věcech sirotčích pokladen.

(2) Vláda může nařízením přenést působnost přikázanou ministerstvu spravedlnosti ve věcech uvedených v odstavci 1 na podřízené soudy nebo úřady, po případě jejich předsedy nebo přednosty.

§ 129

Ze správních úkolů náležejících ministerstvu spravedlnosti přenáší se na předsedy krajských soudů právo nařizovat konání pravidelných soudních dnů mimo sídlo soudu, zastavovat je a měnit ustanovení vydaná o jednotlivých soudních dnech (§ 29, odst. 1 zákona ze dne 27. listopadu 1896, č. 217 ř. z., jímž se vydávají předpisy o obsazování, vnitřním zařízení a jednacím řádě soudů, a § 54, odst. 1 a 3 nařízení ministra spravedlnosti ze dne 5. května 1897, č. 112 ř. z., kterým se vydává nový jednacím řád pro soudy první a druhé stolice).

§ 130

Změny v příslušnosti ve věcech disciplinárních

Disciplinární řízení a ukládání disciplinárních trestů kancelářským pomocným silám (část první vládního nařízení ze dne 7. července 1926, č. 113 Sb., o úpravě služebních a platových poměrů státních zaměstnanců v pomocné kancelářské službě) a ukládání disciplinárních trestů pomocným zřízencům (část první vládního

nařízení ze dne 7. července 1926, č. 114 Sb., o úpravě služebních a platových poměrů pomocných zřízenců, ve znění nařízení všech členů vlády ze dne 13. července 1944, č. 156 Sb., o nové úpravě disciplinárního práva pomocných zřízenců a podobných zaměstnanců) náleží v první stolici předsedovi krajského soudu.

§ 131

Změny v příslušnosti v kárných věcech soudců

(1) Kárným soudem příslušným pro soudcovské úředníky ustanovené u okresních a krajských soudů, u těchto s výjimkou předsedy krajského soudu a jeho náměstka, pro soudcovské úředníky ustanovené pro obvod osobního úřadu a pro notáře je krajský soud, v jehož obvodě měl obviněný v době stíhaného porušení povinností své služební působitě.

(2) Ustanovení zákona ze dne 21. května 1868, č. 46 ř. z., o kárném řízení se soudcovskými úředníky a jejich nedobrovolném přeložení na jiné místo nebo na odpočinek, pokud upravují složení a příslušnost zemských soudů jako soudů kárných, platí obdobně pro krajské soudy jako soudy kárné.

§ 132

Opravné prostředky proti rozhodnutí notářských komor

(1) Do usnesení nebo opatření notářské komory nebo jejího presidenta je přípustna stížnost do 15 dnů ode dne doručení k nejvyššímu soudu.

(2) Ustanovení § 3, odst. 2 zákona ze dne 16. května 1946, č. 138 Sb., o úpravě některých otázek týkajících se notářství, zůstávají nedotčena.

ČÁST ŠESTÁ

Ustanovení společná, přechodná a závěrečná

§ 133

(1) Při sestavování senátů je hledět k tomu, aby soudcové z lidu byli podle možnosti z téhož nebo blízkého oboru práce, k němuž patří strany (účastníci), nebo jehož se týká projednávaná věc.

(2) Jde-li o spory pracovní nebo o věc národního pojištění, musí být aspoň jeden ze soudců z lidu členem jednotné odborové organizace.

(3) V trestním řízení proti mladistvým musí mít členové senátu vychovatelské zkušenosti a alespoň dva členové senátu krajského soudu musí být též znalí sociální péče o mládež.

§ 134

(1) Občanské věci právní, v kterých nebylo do dne počátku účinnosti tohoto zákona skončeno řízení v první stolici, postupují se, je-li toho třeba, bez návrhu stran soudu příslušnému podle tohoto zákona. Další řízení, zejména také přípustnost opravných prostředků, se řídí ustanoveními tohoto zákona.

(2) V občanských věcech právních, v kterých bylo už rozhodnuto krajským soudem nebo zemským (hlavním) soudem jako soudem první stolice před účinností tohoto zákona, rozhodne o opravném prostředku s konečnou platností krajský soud v sídle zemského soudu, který rozhodl ve věci nebo by byl podle dosavadních předpisů příslušný k rozhodnutí o opravném prostředku, ve zvláštním senátě složeném ze tří soudců z povolání. O řízení před tímto zvláštním senátem platí dosavadní ustanovení o řízení odvolacím. Zruší-li se rozhodnutí, přikáže se věc k novému rozhodnutí nebo k novému jednání a rozhodnutí soudu, který je příslušný v první stolici podle tohoto zákona. Další řízení, zejména také přípustnost opravných prostředků se řídí ustanoveními tohoto zákona.

(3) V občanských věcech právních, v kterých bylo už rozhodnuto v druhé stolici před účinností tohoto zákona, rozhoduje o opravném prostředku podaném do rozhodnutí zemského (hlavního) soudu nejvyšší soud v dosavadním složení a podle dosavadních předpisů; jde-li však o rozhodnutí krajského soudu, rozhoduje o opravném prostředku zvláštní senát krajského soudu uvedený v odstavci 2. Zruší-li se rozhodnutí, přikáže se věc k novému rozhodnutí nebo k novému jednání a rozhodnutí soudu příslušnému v druhé stolici podle tohoto zákona. Pro další řízení platí ustanovení tohoto zákona.

(4) Žaloba pro zmatečnost a o obnovu a návrh na obnovu v řízení nesporném do rozhodnutí, vydaného podle dosavadních předpisů krajským soudem v první stolici, se podávají u soudu příslušného v první stolici podle tohoto zákona. Jde-li o rozhodnutí vydané krajským nebo zemským (hlavním) soudem v druhé stolici, třeba žalobu pro zmatečnost a obnovu (návrh) podat u soudu příslušného ve věci rozhodovat v druhé stolici podle tohoto zákona. U téhož soudu se podává žaloba (návrh), směřuje-li proti rozhodnutí nejvyššího soudu vydanému v druhé nebo třetí stolici nebo proti rozhodnutí hlavního soudu vydanému v třetí stolici.

(5) Bylo-li by podle dosavadních předpisů podat žalobu (návrh) u některého zrušeného soudu nebo u soudu, který podle ustanovení tohoto zákona není již pro věc samu příslušný, podává se žaloba (návrh) u soudu, který je nebo by byl ve věci samé příslušný podle tohoto zákona. Je-li v těchto případech pochybné, který soud je místně příslušný, užije se předpisů o obecné příslušnosti.

§ 135

Věci národního pojištění (veřejnoprávního sociálního pojištění), v kterých řízení nebylo ještě skončeno před účinností tohoto zákona, postupují soudy a úřady dosud příslušné soudům příslušným podle tohoto zákona. O dalším řízení platí ustanovení tohoto zákona.

§ 136

(1) V trestním řízení zahájeném před účinností tohoto zákona pokračuje okresní soud podle tohoto zákona.

(2) Byl-li však v řízení zahájeném před účinností tohoto zákona již vynesena rozsudek v první stolici, skončí se řízení podle dosavadních předpisů; pokud však podle dosavadních předpisů náleželo rozhodovat o opravném prostředku zemskému (hlavnímu) soudu, koná řízení a rozhoduje krajský soud zřízený v dosavadním sídle onoho soudu v tříčlenném senátu bez účasti soudců z lidu. Bude-li rozsudek zrušen a věc vrácena soudu první stolice k novému projednání, pokračuje v řízení okresní soud podle ustanovení tohoto zákona.

(3) Skončilo-li se řízení zahájené před účinností tohoto zákona pravomocným odsouzením obžalovaného, činí rozhodnutí a opatření stran výkonu trestu náležející podle dosavadních předpisů krajskému soudu, okresní soud v sídle krajského soudu, který ve věci rozhodl v první stolici; jemu přísluší také nařídit výkon trestu podmíněně odloženého.

§ 137

(1) Věci soudní správy, které v den počátku účinnosti tohoto zákona nebudou vyřízeny dosud příslušnými soudy, po případě úřady, budou vyřízeny soudem, po případě úřadem příslušným podle tohoto zákona.

(2) O opravných prostředcích do rozhodnutí krajských soudů (státních zastupitelství) vydaných v oboru správní působnosti před účinností tohoto zákona rozhodne ministerstvo spravedlnosti.

(3) O opravných prostředcích do rozhodnutí zemských (hlavních) soudů a zemských (hlavních) státních zastupitelství vydaných v oboru správní působnosti před účinností tohoto zákona rozhodne soud nebo úřad příslušný podle dosavadních předpisů.

(1) Soudce a konceptní úředníky, ustanovené na služebních místech u soudů (úřadů veřejné žaloby), které se tímto zákonem zrušují, přeloží ministr spravedlnosti na služební místa u jiných soudů (úřadů veřejné žaloby). Pokud by s tímto přeložením bylo spojeno přeřazení do nižší stupnice funkčního služného nebo na služební místo systemisované v druhé skupině služebních míst soudcovských, určí se přeloženému zaměstnanci služné podle § 51, odst. 1 platového zákona. Ustanovení předcházející věty platí obdobně i pro jiná překládání soudců (konceptních úředníků úřadů veřejné žaloby) nutná k provedení tohoto zákona.

(2) Zaměstnanci, ustanovení na služebních místech systemisovaných u úctáren zemských soudů, stávají se dnem účinnosti tohoto zákona zaměstnanci v osobním stavu úctárny ministerstva spravedlnosti beze změny dosavadní služební hodnosti a platového zařazení. Systemisace služebních míst účetních úředníků ministerstva spravedlnosti se doplňuje služebními místy, propůjčenými těmto zaměstnancům před účinností tohoto zákona.

(3) Ostatní zaměstnance ustanovené na služebních místech systemisovaných u zemských (hlavních) soudů převede ministr spravedlnosti k jiným soudům, po případě justičním úřadům. Není-li pro ně volných systemisovaných míst, budou tito zaměstnanci vedeni nad systemisovaný stav a zařadí se na systemisovaná služební místa, jakmile se tato uvolní.

Až do dne, kdy nabudou účinnosti ustanovení části I a II tohoto zákona, platí pro příslušnost soudů a úřadů ve věcech národního pojištění přechodně toto:

1. O žalobách do výměrů, jimiž bylo rozhodnuto o dávkách nemocenského pojištění podle zákona o národním pojištění nebo podle dosavadních předpisů o veřejnoprávním nemocenském pojištění, rozhodují rozhodní soudy, zřízené podle zákona ze dne 9. října 1924, č. 221 Sb., o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících (dále jen "rozhodčí soudy"). Místně příslušný je soud v sídle okresní národní pojišťovny, jež vydala výměr, nebo podle volby žalobcovy soud, v jehož obvodě žalobce bydlí.

2. O žalobách do výměrů, jimiž bylo rozhodnuto o dávkách důchodového pojištění podle zák. č. 99/1948 Sb. nebo podle dosavadních předpisů o veřejnoprávním pojištění důchodovém a úrazovém, rozhodují pojišťovací soudy, zřízené podle zákona č. 221/1924 Sb. (dále jen "pojišťovací soudy"). Místně příslušný je pojišťovací soud, v jehož obvodě žalobce bydlí.

3. Pojišťovací soudy jsou příslušné rozhodovat ve sporech mezi nositelem pojištění a zdravotními ústavy (zařízeními), vzniklých při provádění dosavadních předpisů o veřejnoprávním sociálním pojištění nebo při provádění ustanovení §§ 198 a 199 zák. č. 99/1948 Sb. Místně příslušný je pojišťovací soud, v jehož obvodě je sídlo žalované strany. Je-li žalována Ústřední národní pojišťovna a spadá-li věc výlučně do působnosti některé její územní organizační složky nebo týká-li se jí výlučně, může býti žalována také u soudu, v jehož obvodě je sídlo územní organizační složky.

4. Pokud se výměry vydanými pojišťovnou (ústřednou nebo územní organizační složkou Ústřední národní pojišťovny) při provádění zákona o národním pojištění nebo dosavadních předpisů o veřejnoprávním sociálním pojištění nerozhoduje o dávkách z pojištění (č. 1 a 2), rozhodují o stížnostech (odvoláních, námitkách) do těchto výměrů okresní národní výbory. Místně příslušný je okresní národní výbor, v jehož obvodě má sídlo pojišťovna (ústředna nebo územní organizační složka Ústřední národní pojišťovny), jejímž výměru se odporuje.

5. Žalobu podle č. 1 a 2 je podati do 60 dnů a stížnost podle č. 4 do 30 dnů ode dne doručení výměru, žalobu podle č. 3 do 60 dnů ode dne, kdy se strana dověděla o tom, že nárok vznikl nebo že se stal sporným. Žaloba a stížnost podle č. 1 a 4 se podává u okresní národní pojišťovny, která napadený výměr vydala, žaloba podle č. 2 u okresní národní pojišťovny, v jejímž obvodě žalobce bydlí. Byla-li žaloba (stížnost) podána v stanovené lhůtě u jiné organizační složky Ústřední národní pojišťovny, pokládá se za včas podanou. Žaloba podle č. 3 se podává přímo u příslušného soudu. Žaloba (stížnost) se podává písemně ve dvojím vyhotovení, lze ji však podati též ústně do protokolu. Výměr se k žalobě (stížnosti) připojuje.

6. V řízení před rozhodčími soudy a pojišťovacími soudy obou stolic se postupuje podle zákona č. 221/1924 Sb. a podle vládního nařízení ze dne 28. prosince 1928, č. 213 Sb., kterým se vydávají podrobné předpisy o službě u rozhodčích soudů nemocenských pojišťoven, soudů pojišťovacích a vrchního pojišťovacího soudu a upravuje se jejich jednacím řádem; v řízení o stížnostech (odvoláních, námitkách), uvedených v č. 4 se postupuje podle předpisů o řízení správním. Do rozhodnutí okresního národního výboru je přípustné odvolání k zemskému národnímu výboru, na Slovensku k pověřenectvu sociální péče.

7. Ministr sociální péče může na návrh jednotné odborové organizace a vrcholných zájmových organizací doplnit počet přísedících soudů uvedených v č. 1 a 2 tak, aby v nich byly zastoupeny všechny skupiny pojištěnců Ústřední národní pojišťovny podle povolání.

8. Ustanovení č. 1 až 7 platí pro spory a řízení zahájené po 30. září 1948 a pravomocně neskončené do dne vyhlášení tohoto zákona. Spory a řízení zahájené po 30. září 1948 u soudů a úřadů nepříslušných podle těchto ustanovení a neskončené do dne vyhlášení tohoto zákona, postoupí se v tom stavu, v jakém jsou v tento den, soudům a úřadům příslušným podle č. 1 až 4.

Spory a řízení zahájené do 30. září 1948 dokončí soudy a úřady příslušné podle dosavadních předpisů (§ 253 zákona č. 99/1948 Sb.).

§ 140

(1) Nedotčeny zůstávají předpisy civilních soudních řádů o příslušnosti soudu pro žalobu pro zmatečnost a pro žalobu o obnovu a předpisy restitučního zákona o soudní příslušnosti.

(2) Nedotčeno zůstává též ustanovení § 1 zákona ze dne 1. prosince 1948, č. 273 Sb., o úpravě uspokojení a o určení splatnosti některých závazků dotčených znárodnovacími a jinými předpisy.

§ 141

Zrušují se:

1. zemské (hlavní) soudy a zemská (hlavní) státní zastupitelství;
2. okresní soud obchodní a krajský soud obchodní v Praze;
3. pracovní soudy (zvláštní oddělení okresních soudů pro pracovní spory);
4. rozhodčí soudy veřejnoprávního sociálního pojištění a pojišťovací soudy;
5. hornické rozhodčí soudy a vrchní hornický soud rozhodčí.

§ 142

Zrušují se všechny předpisy, které odporují ustanovením tohoto zákona. Zrušují se jmenovitě:

1. ustanovení §§ 22 a 23 zák. čl. XXXIII/1871;
2. zákon ze dne 12. července 1872, č. 112 ř. z., jímž se upravuje právo stran žalovati pro porušení práva způsobená soudcovskými úředníky při vykonávání jejich úřadu;
3. ustanovení čl. VII. uvoz. zák. k trestnímu řádu č. 119/1873 ř. z.;
4. ustanovení §§ 8 až 13, §§ 15, 16, 32, 33, odst. 2, § 41, odst. 2, odst. 2, §§ 48, 49, 52, odst. 2, §§ 62, 63, 68, odst. 2, věta druhá, § 89, odst. 2 a 3, § 92, odst. 3, §§ 94, 95 a 108, odst. 2, §§ 114, 126, odst. 3 až 5, §§ 189, 192 až 195, § 196, věta druhá, §§ 207 až 219, §§ 227, 261, 280 až 296, §§ 362, 363, č. 4, §§ 384, 405, odst. 1, § 427, odst. 3, §§ 447 až 481 a § 485 trestního řádu č. 119/1873 ř. z.;

5. zákon ze dne 31. prosince 1877, č. 3 ř. z. z roku 1878, kterým se doplňují a mění ustanovení trestního řádu o zmatečných stížnostech;

6. ustanovení §§ 28, 36 a 39 zák. čl. V/1878;

7. ustanovení čl. XIV zákona ze dne 1. srpna 1895, č. 110 ř. z., jímž se uvádí zákon o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních (jurisdikční norma), ve znění novel;

8. ustanovení §§ 1 až 7, § 7a, §§ 8, 10, 23, 30, 31, 40 a 42, odst. 2 až 4, § 45, odst. 2, § 46, odst. 3, §§ 49 až 53, §§ 61 až 64, § 68, §§ 70 až 73, §§ 79 a 111, odst. 1 a 2, §§ 118 a 120 zákona ze dne 1. srpna 1895, č. 111 ř. z., o vykonávání soudní moci a o příslušnosti řádných soudů v občanských věcech právních (jurisdikční norma), ve znění novel;

9. ustanovení § 27, odst. 1 a 2, § 29, odst. 1, § 482, §§ 502 až 513, §§ 519 a 527, odst. 2, §§ 528 a 575, odst. 3, §§ 600 až 602 zákona ze dne 1. srpna 1895, č. 113 ř. z., o soudním řízení v občanských věcech právních (civilní řád soudní), ve znění novel;

10. ustanovení §§ 21, 22 a 82, odst. 1, § 83, odst. 2, věta druhá zákona ze dne 27. května 1896, č. 79 ř. z., o řízení exekučním a zajišťovacím (exekuční řád), ve znění novel;

11. ustanovení § 25, odst. 2 zákona ze dne 27. listopadu 1896, č. 217 ř. z., jímž se vydávají předpisy o obsazování, vnitřním zařízení a jednacím řádě soudů (zákon o soudní organizaci);

12. ustanovení §§ 7 až 14, §§ 17, 18, 23 a 25 uvoz. zák. k trestnímu řádu zák. čl. XXXIII/1896;

13. ustanovení § 2, odst. 2, § 17, odst. 4, §§ 28, 29, 34, odst. 2, §§ 37, 42, 56, odst. 1, §§ 69, 75, 103, 107, 110 až 112, §§ 115, 123 a 124, odst. 8, § 145, odst. 5, § 146, odst. 3, § 158, odst. 1 až 3, § 160, odst. 4, §§ 162 až 168, § 215, odst. 2, § 238, odst. 3 až 5, § 285, odst. 2, § 286, odst. 2, § 335, odst. 4, § 378, odst. 2, §§ 381 až 423, odst. 1 až 5 a 7, §§ 424 a 425, odst. 3, §§ 426 až 442, § 476, odst. 4, §§ 521 až 560 a § 564 trestního řádu zák. čl. XXXIII/1896;

14. ustanovení §§ 1 až 4, §§ 22, 54, 55 a 65, odst. 2, §§ 95 a 399, odst. 2 a 3, §§ 515, 520 až 547, §§ 551, 583 až 587 zák. čl. I/1911 ve znění novel;

15. ustanovení §§ 29 až 36 porotní novely zák. čl. XXXIII/1914;

16. ustanovení §§ 5 a 6 zákona ze dne 21. března 1918, č. 109 ř. z., o odškodnění osob neprávem odsouzených;

17. ustanovení § 6 zákona ze dne 18. srpna 1918, č. 318 ř. z., o odškodnění za vyšetřovací vazbu;

18. ustanovení §§ 4 a 5 zákona ze dne 11. prosince 1923, č. 8 Sb. z roku 1924, o trestním řízení konaném podle trestního řádu zák. čl. XXXIII/1896 proti nepřítomným osobám;

19. zákon ze dne 3. července 1924, č. 170 Sb., o hornických soudech rozhodčích;

20. vládní nařízení ze dne 26. ledna 1925, č. 18 Sb., kterým se provádí zákon ze dne 3. července 1924, č. 170 Sb., o hornických soudech rozhodčích;

21. ustanovení čl. II, §§ 1 a 2 zák. č. 107/1927 Sb.;

22. ustanovení čl. XV, odst. 2 zákona ze dne 19. ledna 1928, č. 23 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení zákonů o soudním řízení ve věcech občanských a o řízení exekučním;

23. ustanovení §§ 10 až 14 zákona ze dne 21. března 1929, č. 31 Sb., kterým se mění a doplňují trestní zákony a trestní řády;

24. ustanovení čl. V, odst. 1, věta první a druhá zákona ze dne 8. července 1930, č. 130 Sb., kterým se doplňují a mění některá ustanovení zákonů o soudním řízení ve věcech občanských a o řízení exekučním;

25. ustanovení §§ 28 až 36, §§ 44, 47 a § 70 zákona ze dne 11. března 1931, č. 48 Sb., o trestním soudnictví nad mládeží;

26. ustanovení § 3, odst. 1 a 2 a §§ 45, 46 a 47 zákona ze dne 19. června 1931, č. 100 Sb., o základních ustanoveních soudního řízení nesporného;

27. zákon ze dne 4. července 1931, č. 131 Sb., o soudnictví ve sporech z poměru pracovního, služebního a učebního (o pracovních soudech), ve znění novel;

28. zákon ze dne 3. května 1934, č. 91 Sb., o ukládání trestu smrti a o doživotních trestech;

29. ustanovení čl. V, č. 1 zákona ze dne 11. prosince 1934, č. 251 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení zákonů o občanském řízení soudním, o řízení exekučním a o řízení nesporném;

30. zákon ze dne 12. června 1940, č. 146 Sl. z., o vydávání trestních příkazů v řízení před okresními soudy;

31. ustanovení §§ 2, 18 a 82 zákona ze dne 12. června 1942, č. 112 Sl. z., o organizaci soudů, úřadů veřejné obžaloby a soudní správy;

32. ustanovení čl. XIII, odst. 2 zákona ze dne 16. června 1942, č. 113 Sl. z., kterým se uvádí v účinnost zákon o organizaci soudů, úřadů veřejné obžaloby a soudní správy;

33. zákon ze dne 8. října 1942, č. 209 Sl. z., o přenesení působnosti hlavního horního rozhodčího soudu na hlavní soud v Bratislavě;

34. použitelnost vládního nařízení ze dne 16. prosince 1943, č. 41 Sb. z roku 1944, o přenesení některých správních úkolů v justičním oboru;

35. ustanovení §§ 14 až 23, § 26, odst. 2 až 4, §§ 27 až 29 a §§ 36 až 38 nařízení Slovenské národní rady ze dne 6. června 1945, č. 53 Sb. n. SNR, o úpravě některých hmotně-právních otázek souvisejících s obnovením československého právního pořádku a o novelisaci některých ustanovení trestního práva procesního;

36. ustanovení čl. III a IV dekretu presidenta republiky ze dne 8. srpna 1945, č. 62 Sb., o úlevách v trestním řízení soudním;

37. dekret presidenta republiky ze dne 26. října 1945, č. 112 Sb., o správě soudních věznic a trestních ústavů;

38. ustanovení §§ 1 až 87 a §§ 91 a 92 zákona ze dne 10. prosince 1946, č. 232 Sb., o porotních soudech;

39. ustanovení § 1, odst. 1 a §§ 3 a 47, odst. 1 vládního nařízení ze dne 17. prosince 1946, č. 3 Sb. z r. 1947, kterým se upravují některé otázky organizace a služební a platové poměry sboru uniformované vězeňské stráže;

40. ustanovení čl. I zákona ze dne 12. června 1947, č. 105 Sb., kterým se mění a doplňují některá ustanovení o soudní organizaci a o příslušnosti a řízení v občanských věcech právních;

41. ustanovení § 9 vládního nařízení ze dne 17. června 1947, č. 121 Sb., o znalečném v trestním řízení soudním;

42. ustanovení § 19 zák. č. 98/1948 Sb.;

43. ustanovení §§ 228 až 240 zák. č. 99/1948 Sb.;

44. ustanovení § 67, odst. 2 a 3 zákona ze dne 6. října 1948, č. 231 Sb., na ochranu lidově demokratické republiky.

§ 143

(1) Ministr spravedlnosti může nařízením vydat předpisy, související s provedením tohoto zákona. Zejména může nařízením upravití jednací řád pro soudy.

(2) Ministr spravedlnosti po dohodě s ministrem financí určí, které okresní soudy na Slovensku vykonávají soudní moc jako trestní soudy důchodkové.

§ 144

(1) Tento zákon nabývá, pokud není v odstavci 2 ustanoveno jinak, účinnosti dnem, který stanoví ministr spravedlnosti nařízením.

(2) Dnem 1. ledna 1949 nabývá účinnosti ustanovení § 128, odst. 1; dnem vyhlášení tohoto zákona nabývá účinnost ustanovení § 139 a ustanovení § 142, čís. 9 o zrušení § 575, odst. 3 c. ř. s.

(3) Zákon provede ministr spravedlnosti.

Gottwald v. r.

Dr. John v. r.

Zápotocký v. r.

Dr. Čepička v. r.